

EDITORIAL

Ve vinárně se Scopusem aneb Teď už to povalí

První editorial každého nového ročníku *Studia paedagogica* bývá obvykle bilanční. Rekapitulujeme, jak se časopisu daří a kam se nám jej za uplynulé období podařilo posunout. Ve chvíli, kdy tento editorial vzniká, máme k rekapitulaci a bilancování obzvláště dobrou příležitost. Před několika dny jsme totiž dostali zprávu, že náš časopis byl zařazen do prestižní databáze Scopuse.

Tím se – do jisté míry, neboť cesta, jak známo, nikdy nekončí – završuje naše dlouhodobé úsilí o vybudování moderního akademického časopisu. Na jeho počátku, v roce 2008, jsme v kontextu nových postupů při hodnocení vědecké práce zaváděných Radou vlády pro výzkum, vývoj a inovace váhali, jak naložit s každoročně vydávaným sborníkem Ústavu pedagogických věd. Ten byl celou katedrou milován a opečováván, v novém systému hodnocení by se však publikované texty staly z bibliometrického hlediska „bezcnými“. Ve hře byly tenkrát různé varianty, včetně toho, že sborník zrušíme a svoji energii soustředíme na publikování v zavedených časopisech. Nakonec zvítězil názor, že se pokusíme sborník transformovat do podoby časopisu, který bude splňovat podmínky pro zařazení na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik. To v prvé řadě znamenalo zvýšit periodicitu na dvě čísla v každém roce a také se více otevřít komunitě mimo katedru. Pochopitelně jsme potřebovali rozšířit okruh přispěvatelů, ale také kolegů, kteří nám pomohou s recenzováním článků.

V nové podobě časopis poprvé vyšel v roce 2009 a tenkrát nám připadalo, že připravit za rok do tisku dvě čísla je na hranici našich sil. Avšak co malou katedru nezabije, to jí posílí – postupně jsme zvýšili periodicitu na čtyři čísla ročně a následně jsme také začali připravovat čísla v angličtině. V uplynulém ročníku 2016 se poprvé podařilo vydat dvě česká a dvě anglická čísla a v takto nastaveném systému hodláme dále pokračovat. V průběhu času se citelně rozšířila výkonná redakce, redakční rada, okruh autorů i okruh recenzentů (posledně jmenovanou položku si lze ověřit letným pohledem do Poděkování recenzentům uveřejněného v tomto čísle).

Paralelně s tím, jak jsme zvyšovali objem zpracovávaných textů a vylepšovali redakční procedury, snažili jsme se posílit postavení časopisu skrze vstup do různých databází. Jejich jmenovitý seznam je uveden v tiráži a na našich webových stránkách, z hlediska rozvoje časopisu považujeme za klíčové tři. První byl v roce 2008 již zmíněný Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik. Z dnešního hlediska jde o samozřejmost, ale ve své době se požadavky nastavené touto databází významně podepsaly na kvalitě publikovaných příspěvků. Klíčové bylo zavedení dvoukolového oboustranně anonymního recenzního řízení, kdy je každý text posuzován dvěma nezávislými experty na danou problematiku. Byť jsou posudky někdy více kritické než přátelské, tato neviditelná práce recenzentů zcela zásadně přispívá k tomu, že jsou nakonec publikovány zralé články, které přinášejí podstatné a jasně formulované nálezy, jež stojí za to číst.

Druhou významnou databází je Erih+, kam jsme byli zapsáni na konci roku 2014. Mezi rokem 2008 a rokem 2015 došlo na české scéně ke značnému navýšení počtu vydávaných pedagogických titulů, a tak jsme vstup do Erihu vnímali jako určité uznání kvality našeho časopisu. Tento úspěch jsme oslavili katedrovým výletem, který následně barvitě popsala Milada Rabušicová v editoriale s podtitulem *Vjlet s Erihem* (v čísle 1/2015).

Za třetí mezník považujeme právě aktuální přijetí do Scopusu, neboť nebýt v digitálním věku v této databázi znamená nemít možnost sdílet vědecké poznání s mezinárodní komunitou. Tradičním posláním vědců je vést otevřenou diskusi nad dosaženými poznatky a tím je verifikovat, rozšiřovat, ale také zpochybňovat či revidovat. Vstupem do Scopusu se řádově rozšiřuje pole tohoto sdílení.

Po celou dobu, co časopis vychází, do něj musíme investovat mnoho práce, avšak zároveň nám přináší mnoho radosti. Krev, pot a slzy jsou zapomenuty vždy v okamžiku, kdy nové číslo leží na stole. Otištěné články se nám zkrátka líbí a těšíme se z nich. Proto ani v tomto bilančním editoriale nemáme zapomenout upozornit čtenáře na to, co zajímavého v tomto vydání mohou najít. Jde o polytematické číslo, které jako vždy nabízí pestrou paletu textů, jež se dotýkají různých témat. Namátkou jde o pocit školního vyhoření (kvantitativní šetření Nory Kunos), rodinnou sexuální výchovu (kvalitativní studie Lenky Kamanové), mocenské vztahy mezi učiteli a žáky (metodologická stat' Kateřiny Vlčkové a kol.), možnosti terapie specifických poruch učení (článek Zuzany Zdražilové) či otázky kulturních odlišností ve vzdělávání (rozhovor s Francescou Gobbo). Za jádro tohoto čísla však považujeme dvě studie, které – každá po svém – reflektují akademický a především publikační provoz uvnitř české pedagogiky.

Číslo otevírá příspěvek Libora Juhaňáka věnovaný analýze publikačních sítí v českých pedagogických vědách. Autor rozkrývá, kdo, s kým a kde publikuje. Jde o cennou reflexi, která podtrhuje roli institucionálního zázemí

jednotlivých autorů a také roli časopisů, které jejich publikacím dávají prostor. Následující text Miroslava Dopity a Jany Polákové Vašátkové sleduje, jak čeští andragogové pronikají do anglicky psaných žurnálů. Oba příspěvky chápou autory pedagogických či andragogických textů jako členy oborové komunity. Publikace jsou sice podepsány jednotlivci či autorskými kolektivy, ale vypovídají o stavu české pedagogické komunity jako takové a jsou také odrazem dění v této komunitě.

Ducha oborové komunity si v těchto dnech v redakci uvědomujeme více než jindy. Když jsme dostali příznivou zprávu ze Scopusu, dohodli jsme se, že ji prozatím udržíme v tajnosti a zveřejníme ji jako překvapení na výročním zasedání velké redakční rady, která měla přijít za dva týdny. Již následujícího dne ovšem začaly chodit gratulace. Nejmenovaný redaktor spráteného časopisu na otázku, odkud se o této novince dozvěděl, odpověděl: „Tohle je tak podstatná informace, že se šíří rychlostí blesku.“ Následně bylo informační embargo zrušeno a proud blahopřání zesílil. Kromě toho, že bylo velmi příjemné, kolik kolegů se z našeho úspěchu těší, jsme registrovali významný vzkaz, který se v reakcích objevoval opakovaně, totiž že jde o velký posun pro celý obor. „Pedagogika se jako obor začíná zvedat,“ děl výše citovaný redaktor, „teď už to povalí.“ A vskutku. Časopis je tvořen komunitou, do níž spolu s redakčním týmem patří autoři a recenzenti. A tato komunita zároveň profituje jak z možnosti *Studia paedagogica* číst, tak v něm publikovat. Ocenění pro časopis je oceněním pro každého, kdo zde někdy zveřejnil či v budoucnu zveřejní svůj text. Česká pedagogika je dosud chudá na časopisy s vyššími bibliometrickými hodnotami. Na svůj impaktovaný časopis zatím čekáme (na rozdíl od srovnatelných disciplín, jako jsou psychologie či sociologie), do Scopusu až dosud pronikl jediný titul, *Orbis scholae*. I proto je vstup *Studia paedagogica* do této databáze pro celou oborovou komunitu tak významný. Dva časopisy jsou více než jeden a prostřednictvím přirozené citační výměny se postupně vytvoří podmínky pro přijetí dalších českých titulů.

O to být zahrnuti do Scopusu jsme usilovali velmi dlouho – od roku 2011. Když se to konečně povedlo, bylo třeba to oslavit. Nešli jsme na výlet jako v roce 2014, kdy jsme byli přijati do Erihu, nýbrž jsme si dali redakční schůzku v Akademické vinárně a nechali si bublinky stoupat do nosu. První šampus byl moravský (protože moravští vinaři prodělávají v posledních letech podobnou success story jako *Studia paedagogica*), druhý šampus byl španělský (neboť jsme mezinárodní časopis).

Milí čtenáři, skvělí autoři, vážení recenzenti, vzácní kolegové a přátelé, slavte s námi a zachovejte nám svoji přízeň. A hlavně čtěte a pište, ať česká pedagogika valí!

*Klára Šedřová, Milan Pol a Roman Švaříček
za celý redakční tým
a za celý Ústav pedagogických věd FF MU*

